

שבת בשבתו

1354

פרשת שמות
תשע"א
י"ח בטבת 25/12/10
השנה העשרים ושבע

ח'פה	16:09	מול	16:16
	17:20		17:16
תל-אביב	16:20*		
	17:22		
ירושלים	16:06		
	17:21		
באר שבע	16:24		
	17:24		
אילת	16:27		
	17:27		

זמני השבת
כניסה
יציאה

ניהול מסחרי: לאור מבית: גל אורן
לפרסום מודעות: 052-4295209

כתיבה ועריכה:
מכון 'צומת'

מייסודה של:
הסתדרות הפועל המזרחי

הרב מרדכי גרינברג ראש ישיבת 'כרם יבנה'

קבלת שבת

הן עם לבדד ישכון

לגויים, הקב"ה מכניס שנה בלב האומות כלפי ישראל ומבודדם בעל כורחם. "ובגוים לא יתחשב", שאינם מחשיבים אותנו ומזלזלים בנו.

וכך ישראל במצרים, כיון שהפרו ברית מילה ואמרו נהיה כמצרים, מיד הפך לבם לשנוא עמו.

בדרך זו נשמר עם ישראל לאורך כל הגלויות. "ולא מצאה היונה מנוח... ותשב אליו", הא אילו מצאה מנוח לא היתה שבה. כמו כן - "ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח", הא אילו מצאו מנוח לא היו שבים.

בפירושו לשיר-השירים כתב הנצי"ב, שישראל נמשלו לאש - "והיה בית יעקב אש". ואילו אומות העולם נמשלו למים - "הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון" (ישעיהו יז). כאשר יש מחיצה בין המים ובין האש - האש פועלת על המים לטובה (מבשלת אותם), אך כאשר אין מחיצה ביניהם - גוברים המים ומכבים את האש!

גם בתקופתנו יש לנו ללמוד מגאולת מצרים. "בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים: שלא שינו את שמם ואת לשונם, ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא ביניהם אחד פרוץ בערוה" (ויק"ר לב,ה). שמירה על הייחוד הלאומי, אהבה וצניעות, הם יסודות ההתבדלות מאומות העולם והאחדות בישראל.

"הודו לה' קראו בשמו... שירו לו זמרו לו... הפך לבם לשנוא עמו" (תהילים קה). פסוק זה בא להסביר את פשר השנאה הפתאומית של המצרים לישראל. אך מהי שייכותו של מקרא זה לפרק שעוסק בחסדי ה'. ועוד, מדוע הפך ה' לבם לשנוא עמו?

המדרש על הפסוק "ויקם מלך חדש" מגלה את הסוד. "כשמת יוסף הצדיק הפרו בני ישראל את מצוות ברית המילה כדי להידמות למצרים, בתגובה הפך הקב"ה לב המצרים לשנוא את ישראל".

הנצי"ב במספר מקומות בפירושו לתורה עומד חשיבות ההתבדלותם של ישראל מהאומות. כשיעקב יורד למצרים מבטיח לו הקב"ה "אל תירא מרדה מצרימה, אנכי ארד עמך וכו' ויוסף ישית ידו על עיניך". ממה פחד יעקב? פירש הנצי"ב, שעינו של אדם היא הדבר היקר לו ביותר ("יצרנהו כאישון עינו"), ומהו הדבר היקר ביותר ליעקב? "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב". הרי שמידת "בטח בדד", ההתבדלות מאומות העולם, היתה חשובה ליעקב כבבת עינו. ועל זה הבטיחו הקב"ה שיוסף ישית ידו על עינו וידאג לכך.

על הפסוק "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב" (במדבר כג,ט). כותב הנצי"ב כשישראל חפצים להידמות

הרב גורדין מעמיד את מח"ט הצנחנים
על טעותו, בעמ' 8

האם נשארה טביעת אצבעות ארכיאולוגית /
לשלטון יוסף במצרים? בעמ' 4

הרב רא"ם הכהן
ראש ישיבת עתניאל ורב הישוב

משו"ת בארץ

פריטת רימונים בשבת

שאלה: כיצד ניתן לפרוט (להוציא את הגרעינים) רימון בשבת והאם מותר להשתמש בכלי המיוחד לפעולה זו?

ישנן שתי דרכים לפריטת רימונים: **א.** פתיחת הרימון ביד והוצאת הגרעינים מן הרמון כללי. **ב.** שימוש במכשיר המורכב מקערה המכוסה ברשת עם חורים גדולים. מניחים רימון חצוי מעל הרשת ומכים עליו (דרך כיפת גומי שמכסה אותו) כך שהגרעינים נופלים לקערה.

יש לדון לגבי שתי הלכות: **א.** מלאכת דש; **ב.** מלאכת בורר. הגרעינים מכוסים בקליפה החיצונית ובמחיצות הפנימיות הדקות. לכאורה היה אפשר לחשוב שבפריטת הגרעינים הם מוצאים מהקליפה בדומה לאופן שבו מוצאים גרעיני החיטה מקליפותיהם, וזוהי

מלאכת דש. מכיוון אחר, הגרעינים לכאורה מעורבים עם המחיצות שהן פסולת ולכן יש לדון על מלאכת בורר.

ישנם שני מקורות שלכאורה משמע מהם שמותר לפרוט את הרימונים ביד: במסכת שבת (קט"א) מתירים פעולות מסוימות בפירות ביום הכפורים מן המנחה ולמעלה: "מפצעין באגוזים ומפרכסין ברימונים מן המנחה ולמעלה מפני עגמת נפש". במסכת ביצה (יג"ב) מסופר שאשתו של רב הייתה מקלפת שעורים בשבת וממלאת כוסות כוסות. ומסקנת הגמרא שם היא שהדבר מותר מפני שבשבת נאסרה רק מלאכת מחשבת (רש"י: מלאכת אומנות, מה שאין כן אומנות קילוף ביד). לעומת זאת, בירושלמי בשבת (ז' ה"ב) מפורש כי בהפרדת ראשי שום והפרדת הקליפות יש משום מלאכות דש ובורר.

הבית-יוסף הביא את לשון הירושלמי אלא שבעקבות ראשונים רבים צמצם את האיסור למי שקולף שומים על מנת להניח לזמן אחר, אבל התיר לעשות זאת לאלתר: "...בורר וכתבו סמ"ג (לאוין סה יג) וסמ"ק (רפב ע' רפה) והתרומה (סי' רכ) דאפילו הכי אין לאסור לקלוף שומים ובצלים לאכול לאלתר. דהוא דירושלמי לא מיירי בקולף לאכול לאלתר אלא בקולף להניח כמו שפ"ח וכן כתבו הגהות בפרק כב ורבינו ירוחם כתב

(ח"ח עז ע"ג) שמה שאסר בירושלמי להסיר קליפתו דוקא כדי לשחקו אבל אם מסיר לו הקליפה כדי לאכול כך מותר וכן הדין בבצלים קטנים וכן כתב בעל התרומה כדי לאכול מיד מותר ורבינו פרץ כתב דוקא מעט אבל לקלוף קיבוץ גדול יחד נראה כבורר ואסור עכ"ל רבינו ירוחם".

וכן מביא הרמ"א (ס"ס שכא) את מסקנת הראשונים שהובאו בבית-יוסף להלכה. המשנה-ברורה בביאור-הלכה (שכא) מקשה על הרמב"ם שלא הביא את הירושלמי. הוא עונה כי לולי דברי הראשונים שמביא הבית-יוסף, ושצמצמו את דברי הירושלמי, היה אומר כי יש בדבר מחלוקת בין שני התלמודים והרמב"ם סבר כבבלי המתיר. לאור דבריו מובן מדוע ביום הכפורים

התירה הגמרא את פרכוס הרימונים, אף על פי שאינו לאלתר (אע"פ שאפשר לבאר שגם מן המנחה ולמעלה מוגדר כלאלתר, על פי דעת רבנו ירוחם).

יש להוסיף את דעת המיוחס לר"ן בפרק כלל גדול (עד"ב) שהסביר כי ההכרח לאכול מיד נוגע לדברים שנוהגים להשאיר אותם לאכסון, כגון חיטה, ולכן אם מפרידים אותם מהקליפה בשבת צריך לאכול מיד. אבל פירות שאין נוהגים לאכסון - מותר להפריד אותם מהקליפות אפילו לאכילה בהמשך השבת. בסברה זאת השתמש החיי אדם (כלל יד"א) לבאר מדוע אין דישה בקילוף פירות שאין דרך בקילופן להכניס לאוצר, וכן סבר גם האגלי-טל במלאכת דש (ס"ק ג).

ביחס לכלי להפרטת רימונים: לענ"ד יש לאסור משתי סיבות עקרוניות: **א.** ההיתרים הם רק לגבי ברידה ביד, ולא בררה בכלי. **ב.** בכלי המתואר בראש השאלה נותרות חלק מהמחיצות בתערובת בתוך הגרעינים ובוודאי שאסור להוציא אותן ביד, שהרי זוהי הוצאת פסולת מאוכל שנאסרה גם ביד (ברור שגם אם פרטו ביד, אסור לברור את הפסולת מהגרעינים).

הרב רא"ם הכהן:
Reem.hacohen@gmail.com

לא מפסיק לחפור

"הארכיאולוגיה היום היא לא מה שהיתה פעם", אומר ד"ר יצחק מייטליס (56), תושב מעלה אדומים. כמי שהיה ממקימי ישיבת הגולן והצליח לפענח כתובת קדומה בעזרת ידיעותיו בתלמוד הירושלמי, לא רואה ד"ר מייטליס סתירה בין ממצאי הארכיאולוגיה לבין הכתוב בתנ"ך. "עוד היום הזה לא מצאתי שום סיבה לזוז מדעתי על האותנטיות של התנ"ך מבחינה היסטורית", הוא קובע.

לא כותב כל מה שקרה. אבל צריך לדעת שבאותה מידה, הארכיאולוגיה היא לא מדע מדויק. גילוי של אתר אחד יכול לשנות את כל התפיסה. זו לא ביולוגיה - אי אפשר לעשות ניסויים, והתיאוריה שיוצרים החוקרים סביב הראיות מושפעת מתפיסת עולמם. התפיסה שלי, שנעוצה בתנ"ך, מביאה אותי למצוא את ההתאמה שקיימת בין הממצאים הארכיאולוגיים למה שכתוב בתורה."

היה לך גילוי ארכיאולוגי מרגש?

"החפירות הן עבודה סיועית של הרבה קטעים קטנים. דווקא המאמר הראשון שפרסמתי כשהייתי ברמת הגולן זכה

לתהודה. הוא היה ייחודי

משום שהצלחתי לפענח

כתובת מחפירה ארכיאולוגית

בעזרת מקורות חז"ל. בקצירן

נמצאה כתובת בה נאמר

"עוזי עשה את הרבוע", ולא הצליחו להבין מה הוא 'הרבוע'.

בעזרת מקור במסכת שבת בתלמוד הירושלמי, פענחתי כי

זו לא 'רבע' אלא רבועה - כלומר, רחבה שמיועדת לשיבה.

ראיתי בעיניים איך הממצאים הארכיאולוגיים מתחברים

למקורות חז"ל שלנו."

מעבר לעיסוק בארכיאולוגיה כמקצוע, אתה מרגיש שיש בזה ערך?

"רבים מפרשני התנ"ך, ביניהם נחמה ליבוביץ, למשל, אמרו

שלא מעניינת אותם הריאליה, אלא הערכים שהתורה מנחילה.

בעיניי, אדם צריך להיאחז במשהו. אנחנו רק תקופה קצרה

בארץ ואנחנו עדיין צריכים להתחבר לפה.

מעבר לכך, התורה מצווה אותנו על כך ומקדישה מילים רבות

לגיאוגרפיה והיסטוריה. בעוד על הלכות שבת יש בקושי כמה

מילים, חציו של ספר יהושע מוקדש לתיאורי הגיאוגרפיה

הארצישראלית.

עוד יתרון חשוב הוא שאפשר להבין את התנ"ך באופן בהיר רק על

ידי הכרת התקופה. התורה כותבת בעת ההנחיות לבניית המשכן

'קדמה-מזרחה, נגבה-תימנה'. האם קיים קדם שאיננו מזרח,

תימן שאיננו דרום? אבל בין ספר בראשית לשמות היינו במצרים

וכשעם ישראל יוצא ממצרים הוא מושרש בתרבות המצרית, שם

דרום הוא הכיוון המוביל. לכן כשאומרים להם 'קדמה', כלומר

קדימה, הם צריכים הסבר שמדובר בכיוון מזרח ולא בכיוון דרום.

זה משהו שאפשר להבין רק כשלומדים על התקופה.

אבל חוץ מכל אלה - איך אפשר לדבר על מצוות יישוב הארץ

בלי להכיר אותה?"

יצחק הוא יליד רחובות. אביו ניצל מאשווין, והוא מעיד כי נושא השואה משמעותי אצלו. "מלחמת ששת הימים פרצה כשהייתי בן שלוש עשרה. אבי התרגש משחרור ירושלים, והחליט לשלוח אותי לשיבה בעיר המאוחדת. כך הגעתי לשיבת 'נתיב מאיר'", הוא מספר.

בסיום הלימודים עלה הרעיון להקים ישיבה ברמת הגולן. מייטליס מספר על השנים האלה בערגה. "זו היתה תקופה מכוננת. נוף הגולן עורר בי את הרצון להקדיש זמן לטיול בחופשות ובמימי שיש. נקשרתי לארץ, והרגשתי שאני צריך לדעת אודותיה יותר ולסייר בה."

ארכיאולוגים דת"ם בורחים מחקר תקופת התנ"ך, בגלל ביקורת המקרא

באחת החופשות מן הישיבה

ליווה סיור בעמק האלה.

המדריך קרא מספר התנ"ך

את סיפור המלחמה בין דוד

לגולית. "הדבר השאיר בי

רושם עז. אתה עומד מעל העמק, וממש יכול לראות בעיניך

את מחנה הפלשתים ומולו מחנה ישראל."

מייטליס נפגש ובסיום מסלול ההסדר בחר ללמוד

באוניברסיטת בר אילן מקצועות ארץ ישראל וגיאוגרפיה.

בסיום התואר חזר לגולן, להקים שם מדרשה ללימודי

א"י ולהיות פקח עתיקות. במהלך השנים האלו גם

השתתף בחפירות בגמלא עם פרופ' שמריהו גוטמן. "ראית

שההיסטוריה של א"י טבועה בדמו", הוא אומר. תואר שני

ועבודת דוקטורט שכתב בנושא "'תקופת הברונזה התיכונה

בהרי יהודה", במקביל לחפירות ארכיאולוגיות באתר שהיום

עומדת עליו שכונת פסגת זאב, הובילו אותו - ואת המשפחה

שחקים - למעלה אדומים הסמוכה לירושלים.

הברונזה התיכונה? בתור בוגר ישיבה שאמון על מקורות חז"ל, הנטייה איננה ללכת לתקופת המשנה והתלמוד, בית שני?

"הרבה מהדתיים שעוסקים בארכיאולוגיה ברחו מנושאי

הבית הראשון והאבות, כי נושאים אלה מחייבים עיסוק

ב'ביקורת המקרא'. הגעתי למסקנה שביכולתי להיכנס ל'לוע

הארי'. תוך כדי לימודיי, משהו קרה לארכיאולוגיה. אם קודם

היה מוסכם שיש תקופה כזו שנקראת 'האבות' וספר בראשית

משקף חלקית את ההיסטוריה, נוצרה תפיסה לפיה מדובר

ביצירה מאוחרת שאמנם יש בה גרעין היסטורי, אך היא

'מיתוס'. החלה תיאוריה שגרסה שהישראלים הם כנענים

שעברו מוטציה.

אתה שואל את עצמך - מה קרה? מה התפתח? מה התגלה

שלא ידעו קודם? מסתבר שלא קרה כלום, אלא שחוקרים

הביאו את השקפת עולמם והחילו אותה על הממצאים.

אין ספק שהתנ"ך הוא לא ספר היסטוריה, והראיה, שהוא

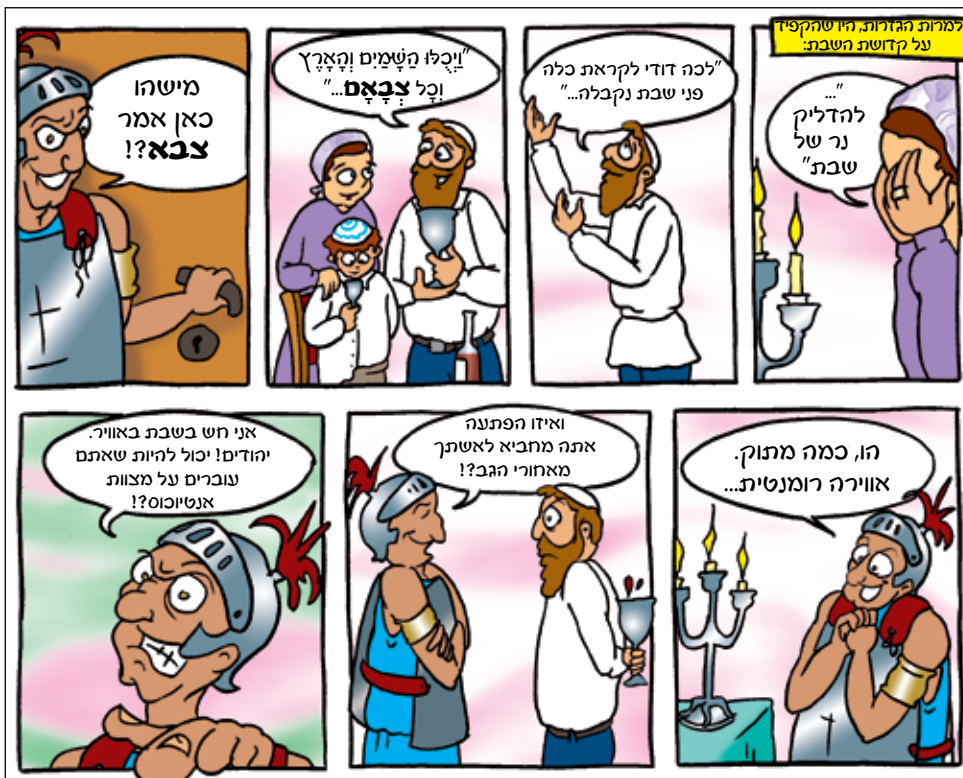
דיסטאנס עם הקב"ה

כעבור כמאתיים שנה, מצרים תעבור מהפכה נוספת. הפעם זו לא תהיה מהפכה שלטונית אלא דתית: שינויים בתפיסת האלילות. אתם יכולים לשער מה גורם למהפכה זו...

את ההנחיה הכללית כותב הרב קוק (אורות הקודש ג,ט): "כשהולכים אחרי ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש, ושל כל חכמה והופעה שבעולם, בלא התקשרות אל התורה ומעשיה בפרטיות, ובמטאידת המדות הטובות, המשווערות על פיה, הרי זה חטא נדב ואביוהו". הקידבה אס' ה' צריכה לעבור דרך קיום המצוות והמידות המוסריות.

ייתכן שבשל כך, לפני מתן תורה "ויסתר משה פניו", ואחרי מתן תורה הוא ביקש "הראני נא את כבודך".

סיפור באיור

ביקור מארק טווין בארץ השוממה

סמוך לתחילת העלייה הראשונה (תרכ"ז, 1867) ביקר בארץ-ישראל סמואל לנגהורן, שנודע אחר-כך כסופר בשם מארק טווין. היה זה במסגרת המסע המאורגן הראשון של תיירים מאמריקה לארצות הים התיכון. מארק טווין היה אז עיתונאי צעיר בן 31, שנשלח כדי להעביר את רשמי מסעו לעיתון שלו בסאן-פרנציסקו.

כל עוד תיאר את ארצות אירופה הוא היה שקול והוסיף להם דברי שבח והערכה. לעומת זאת כאשר הגיע לאסיה בכלל ולארץ ישראל בפרט הפך העיתונאי להיות חד צדדי, הרואה רק את הרע והמכוער. וכך כתב:

...נדמה לי שמכל הארצות בעלות הנוף המדכא, ארץ-ישראל מחזיקה בכתר. הגבעות קירחות, צבען דהוי, צורתן רחוקה מלשובב את העין. העמקים הם מדבריות מכוערים, ורק שוליהם מעוטרים בצמחייה דלה, המביעה יגון וייאוש... כל תרשים נוף גס וצורם, כל תו הוא חד וללא פרספקטיבה. התצפית למרחוק אינה מלהיבה. זוהי ארץ משמימה, חסרת תקווה, שבורת לב...

...לא היה מקום מוצל למנוחה גם לאחר רכיבה של שעותיים שלוש מהמחנה שלנו. וזאת על-אף שנחל זרם לצדנו... אמנם ראינו מים, אבל בכל מרחב השממה סביבנו לא היה אפילו קמצוץ צל, ונצלינו קשות בחום בשמש היוקדת... שלהבות השמש ניתכו על הארץ כמדקרות אש הנהרות מתוך מבער. דומה היה שהקרניים נוחתות בשטף רצוף על הראש...

השעה שבע בבוקר ומאחר שאנו נמצאים בחיק הטבע היה צריך העשב לנצנץ בטל פרחים, להפיץ ריחם והציפורים לזמר בעצים. אך למרבה הצער אין כאן לא טל, לא פרחים, לא ציפורים ולא עצים. ישנם רק בקעה ואגם ללא צל ומעבר להם הרים חשופים...

האיכרים הערבים שפגשנו הם קהל חלכאים

הממתין מאתנו לפרורי לחם... הנשים והטף נראו יגעים, מדוכדכים ומזי רעב. הם היו רוחשי כינים והבוץ הגליד עליהם... הבדואים, מנהגיהם, הרגליהם, לבושם, משלח ידם והמוסר הרופף שלהם הם כשל הדור הקדמוני. הם התקיפו את מחננו...

מה הניע את מרק טווין לשרטט את ארץ הקודש בקווים כל-כך מכוערים ומדכאים, בעוד שתיירים קודמים לו, תיארו אותה בצבעים הרבה יותר נעימים לעיין? לכך יש כמה תשובות:

א. מרק טווין הגיע מאזור הנהר מיסיסיפי, השופע מים והמוריק ומלבלב כל השנה. אכן, לעומתו ארץ ישראל הייתה חרבה ושוממה ומה עוד והוא ביקר כאן בשיא הקיץ, כאשר החום כבד והצמחייה, שהייתה ירוקה, כבר הספיקה להתייבש ולנבול.

ב. טווין ביקר רק במקומות הקדושים לנצרות, שרובם שנמצאים באזורים צחיחים, לעומת זאת לא הגיע למקומות הפוריים יותר כמו העמקים והשפלה. הוא עצמו מתאר את מראה עמק יזרעאל, כפי שנצפה מרחוק, מפסגת התבור: "העמק משובץ שדות... מנוקד בשוליו בכפרים לבנים צפופי בתים".

ג. התיירים הראשונים באו ממניעים דתיים, נוצריים, הם התלהבו כל-כך מעצם צעידתם בארץ הקודש, "ארץ זבת חלב ודבש", בה התהלך בזמנו מֹשֶׁה, עד כי לא התייחסו למראה העלוב של הארץ. לעומתם היה טווין עיתונאי ציני ובקורתי, ששָׁנָא צביעות, נלחם במוסכמות ואהב לנפץ מיתוסים. ואמנם כך הוא גם מתאר את עצמו:

אני כותב את המציאות העירומה כפי שהיא נראית לעין. לעומתי הצליינים היקרים כה מתמוגגים כאשר הם רואים את הר תבור, את נצרת, את יריחו ואת ירושלים - מפני שמצויים בידיהם ספרי הקודש, שמהם הם גונבים את דעותיהם. הצליינים הללו מציירים תמונות מרהיבות וכותבים שירי הלל, ואנשים קטנים ואפורים הולכים בעקבותיהם...

כ-15 שנה לאחר מסע טווין לארץ-ישראל השוממה החלו העליות ההמוניות של חלוצים יהודים והם אלו שזכו להגשים את דברי ישעיהו הנביא: "וַיָּשֶׁם מְדְבָרָה כְּעֵדֶן וְעֵרְבָתָה כְּגֵן ה'".

לחזור...

אנשים רבים ושונים ראו בני ביתו של הרב מרדכי אליהו זצ"ל במשך ימי חייהם - אך האיש הזה הפתיע אפילו אותם.

איש כזה? הלא אדם זה הוא עברון מועד, מהמפרסמים ביותר בכל האזור. כבר שנים שאיש זה עוסק בגנבה, שד, אימים, ומה לא? הוא הפיל חתנו על אזורחים פשוטים ועל ראשי כנופיות הפשע, ויחד עם זה הצליח פעם אחר פעם להממן מידי המשטרה, ולצאת "נקי" מכל נסיון לשפט אותו ולהענישו. מה עושה כאן הפושע הזה אצל הרב החשוב? האם בא ללמד תורה? או אולי לקבל ברכה שיצליח במעשי הגנבה והפשעה שלו?...

"כבוד הרב" פנה הפושע אל הרב בנימה שערבה בין הכנעה לבין חצפה "יברך אותי כבודו שאצליח במעשי". הרב, שהבין מיד מי "האדון" שלפניו, ומה הם מעשי ידיו, לא שש לבדוק אותו בהצלחה... במקום זה הוא הניח ידיו על ראשו של האורח וברכו "יהי רצון, שתזכה לחזר בתשובה שלמה!".

"הרב, תברך אותי גם שאצליח בכל מעשי יד! אני זקוק לברכת הצלחה!" התעקש האיש. גם אם המשמש של הרב חשב שצריך לסלק משם את הפושע העקשן הזה, הוא לא אמר זאת בקול. הרב המשיך להאיר פנים, וחזר על ברכתו הקודמת: "יהי רצון שתזכה לחזר בתשובה שלמה במהרה". כך חזר הדבר כמה פעמים, ולבסוף יצא האורח משם כשהוא מאקזב וכולעס.

בעבר ימים אחדים נודע מדוע כה התעקש לקבל ברכת הצלחה. באותו לילה בצע האיש יחד עם כנופיותו את אחד ממעשי הפשיעה הגדולים באותה תקופה. הפעם לא הועילו לו ערמתו וזריזותו, והמשטרה הצליחה לתפוס אותו בשעת מעשה. שנים רבות ישב הפושע בכלא ורצה את עינו, אך למרבה הצער הוא לא שנה כלום מדרך. מיד כשהשתחרר, רצה לחזר למעשיו הקודמים, ורק תכנון להיות מתחכם יותר כדי לא להתפס בשנית.

אלא שאין בא הרגע. לפתע הדהד באזנו קולו של הרב מלפני שנים רבות: "לחזר בתשובה שלמה... לחזר..." פניו המאירות של הרב זרחו לו בתוך החשך שבגשמתו, ונגרמו לו לחוש שהוא חייב לשנות כוון. הרב לא גער, ולא דעס, אך הוא התחנן ובקש "יהי רצון שתחזר..."

והאיש חזר.

דרך ארצה היה עוד צריך לעדע. לא קל לשנות את מסלול החיים מקצה לקצה. אך הוא עשה זאת - ולא מעט בזכות

הכחות שקבל מאותה פגישה משנה עם הרב אליהו. כיום איש זה הוא רב ידוע, בעל משפחה ענפה, המקדיש ימיו וזמירותיו לתורה ולחסד...

כחה של אמונה באדם!

(עפי"י הרב שמואל אליהו)

בעקבות הספור "מי היוז את הפנז?" קבלנו תגובה מעניינת, והריהי לפניכם (בשנויים קלים): "אני הייתי בתוך הבית שהתקף על ידי השריון באותו מוצאי שבת פרשת שמות לפני שנתים. אבקש להוסיף מידע חשוב שקשור לשבוע שבו פרסם הספור - וכדאי שתכתבו גם על זה:

בתוך הבית היינו 14 חילים. אחד מהם הוא אביכם לוי זכרוננו לברכה. אביכם היה חיל חיכן עם נשמה גדולה, טוב לב ורצון ענק לעזור לכלם. כמעט בכל המניינים שהתפללו אביכם היה מצטרף (למרות שלא חבש כפה או היה מגדף כדתי... אם יש דבר כזה). אביכם גם היה מאותם אלה שלקחו את הציצית שחלקה לפני הכניסה ולבש אותה.

הוא זכה ונצל מהאסון שהיה עלול לקרות מהטנק. התחת, הוליד ילד, ולאחרונה היה צוער בקורס קציני שב"ס. בימי החנכה נסע להציל את האסירים בכלא דמון מהדלקה בברקל ונספה באוטובוס מצוערים. יהי זכרו ברוך!

(יגאל דילמוני)

לתגובות והצעות לסיפורים:
yikhatl@smile.net.il

להפצה ולמודעות מסחריות:

גל אורן BSD

הבונים 11 רמת גן 52462,

טל' 03-6133555, פקס' 03-6133699,

דוא"ל dotan@go-bds.co.il

הפצה: מקור ראשון 052-6070999 וסוי

מיוסדה של הסתדרות הפועל המזרחי בא"י. יוצא לאור ע"י מכון "צומת".

"שבת בשבתו" באינטרנט: zomet.org.il

למנוי באנגלית בדוא"ל נא לפנות ל: dan@zomet.org

עריכה: מכון "צומת" ארון שכות, גוש עציון 90433, טל' 02-9931442 פקס' 02-9931889

www.zomet.org.il zomet@netvision.net.il

הוצאת העלון נחמכת ע"י שדר החינוך והתרבות

רפואה והלכה

הנקה ושאיבה בשבת

"האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות... ותלך העלמה ותקרא את אם הילד" (שמות, ב/ז)

ההנקה מבורכת וטובה הן לאם, לוולד, לחיזוק הקשר בין האם לתינוקה. גם אם לבת פרעה היה מטרנה למהדרין, עדיף לקרוא לאם הילד... להעדפת חלב-אם על פני התחליפים יש משמעות הלכתית. פעולת החליבה אסורה בשבת משום מפרק, תולדת מלאכת הדישה. ברם, פעולת היניקה אינה דרך חליבה אלא מציצה.

יניקת התינוק מאמו אינה נחשבת חליבה, מה גם שזה מקור חיותו. בשו"ע (או"ח, שכ"ח, לד) נפסק, שאין לאישה לקלח חלב לכוס כדי להניק משום שזה נחשב מפרק, ולפי זה גם שאיבה אסורה. אלא שיש

מצבים שבהם מותר לשאוב בשבת: א. אם לתינוק קשה להתחיל והאם רגילה לקלח מעט לתוך פיו כדי להרגיעו ולהביאו ליניקה. ב. התינוק אינו יכול (כגון פג), או מסרב לינוק ישירות, והאם שואבת ומאכילה אותו מבקבוק. מצב זה מותר כל עוד החלב הוא מזונו העיקרי של התינוק, שזהו מקור חיותו. ואף אם מדובר בתינוק שאינו רגיל עדיין לחלב האם, או שיוכל להיות ניזון מתחליפים, אין מתחשבים בכך כל עוד זה עיקר מזונו, **שאינו דומה תחליף למקור. ג.** כאשר השאיבה בשבת אינה הכרחית כגון שיש די חלב שנשמר מלפני שבת, או שהצורך לשאוב רק למנוע גודש, יש לשאוב לאיבוד מייד, כגון לכיור או לכלי המכיל חומר ניקוי. כאשר מותר לשאוב, ניתן לעשות זאת ע"י משאבה חשמלית אם היא מופעלת ע"י שעון שבת.

כתב: **הרב יוסף איתן**, מרבני מכון פוע"ה eitan@puah.org.il

בחסות מאוחדת

אגף נאכל חלב י

הרב עמית גורן
ר"מ בישיבת 'הר עציון'

בין קודש לחול

המח"ט, הדיקן, ופקיד האוצר

כה אמר מח"ט הצנחנים: 'אתם שואלים האם זה נכון שבחטיבת הצנחנים מפלים לרעה 'הסדרניקים'. זה נכון. ומה זה החטיבה? אני זה החטיבה. מבחינתי כל המסלולים האלה - הסדר, מח"ל, נח"ל - כל אלה אני לא רוצה אותם בחטיבה. זה מסלולים שלא כלכליים לי'.

אבל אם חליוה היה מרים את מבטו מעל חטיבת הצנחנים המפוארת, הוא היה מבין שיש ערך עצום בלאפשר ליהודים מחוץ לארץ לשרת בצבא. זו הדרך שלהם להתקשר למדינה ולחברה שלנו. זו הדרך לעזור להם להיקלט בארץ. אולי זה לא יועיל לחטיבת הצנחנים, אבל זה הועיל ויועיל רבות למדינה ולחברה שלנו.

אל"מ חליוה גם לא רוצה תוכנית של נח"ל. אם חליוה היה חושב קצת, הוא היה מבין שכלי הנח"ל אולי היה לו צבא קצת יותר טוב, אבל לצבא הטוב הזה לא היו יישובים שעליהם צריך להגן.

אל"מ חליוה לא רוצה מח"לניקים בחטיבה שלו

הטעות השניה של אל"מ חליוה קשורה ליחס שבין הרוח והכוח. חיל האוויר הבין מזמן שטייסים משכילים טובים מטייסים שאינם משכילים. לכן האריך חיל האוויר את קורס הטיס בשנה נוספת. שנה שבה טייסיו לומדים ומשכילים. במשך שנה שלמה לומדים הטייסים דברים שלא מועילים להם להטסת מטוסים (מדעי המדינה, מתמטיקה ועוד). קברניטי חיל האוויר מבינים שטייסים שלמדו והשכילו הינם טייסים משובחים יותר, היודעים לתפקד במצבים מורכבים בצורה טובה יותר. כך הסביר מפקד קורס הטיס לצוערים את מטרת הלימודים.

בחיל האוויר הבינו שהאדם אינו מכונה, ושהרוח משפיעה על יכולת הלחימה. חיל האוויר משלם הון עתק כדי לקבל טייסים משכילים. במבט כלכלי צר זה נראה כטעות. במבט רחב זה הכרחי ומתבקש.

לא הכול נמדד דרך 'בוחן מסלול'. גם לרוח יש ערך. ערך רב. הרוח תורמת הרבה לצבא, אבל חשוב הרבה מכך - הרוח תורמת למדינה. התורה שנלמדת בין ספסלי ישיבות ההסדר עוזרת לתלמידים להיות אנשים איכותיים יותר, ולתרום יותר למדינה ולחברה.

הצבא מפסיד חודשי שירות של הסדרניקים. המדינה מבזבזת כסף על לימודי מדעי הרוח, לימודים שלא תורמים לכלכלת מדינתנו. במבט ראשון זה אכן בזבוז, במבט מעמיק זוהי השקעה. השקעה שרק משביחה עם הזמן.

לתגובות, הערות והארות: benkodesh@gmail.com

כה אמר הדיקן: 'אתם שואלים האם זה נכון שבאוניברסיטה מפלים לרעה את מדעי הרוח. זה נכון. ומה זה האוניברסיטה? אני זה

האוניברסיטה. מבחינתי כל המסלולים האלה - היסטוריה, לשון, פילוסופיה - כל אלה אני לא רוצה אותם באוניברסיטה. זה מסלולים שלא כלכליים לי'.

כה אמר פקיד האוצר: 'אתם שואלים האם זה נכון שהאוצר מפלה לרעה חלק מהמשרדים. זה נכון. ומה זה האוצר? אני זה האוצר. מבחינתי כל המשרדים האלה - תרבות, איכות סביבה וספורט - כל אלה אני לא רוצה אותם בתקציב המדינה. זה משרדים שלא כלכליים לי'.

איני מכיר את אל"מ אהרן חליוה, מח"ט הצנחנים. מן הסתם מדובר בקצין מוכשר ואיכותי שתרם לא מעט לביטחוננו. למרבה הצער, מסתבר שגם אנשים מוכשרים וטובים יכולים ללקות בליקוי מאורות. שתי טעויות מביכות טעה המח"ט.

טעות ראשונה היא המחשבה שחטיבת הצנחנים היא המטרה. חטיבת הצנחנים אינה מטרה אלא אמצעי. אמצעי למען הצבא. אגב, גם הצבא אינו מטרה אלא אמצעי. אמצעי למען המדינה.

אל"מ חליוה לא רוצה מח"לניקים בחטיבה שלו. אם חטיבת הצנחנים הינה תכלית הכול - אזי צודק האל"מ. למה לגייס יהודים מחוץ לארץ לחטיבה המהוללת שלו. הם הרי חיילים פחות טובים מישראלים שורשיים. הם גם משרתים שירות הרבה יותר קצר. חבל להשקיע בהם, זה לא כלכלי.

ואלה שמות... יששכר

למה יקרא פסח לנגזם לבנו צבי אלימלך? ולמה שם משפחתו של צבי אלימלך איננו לנגזם אלא שפירא? אנחנו עוסקים ברבי צבי אלימלך שפירא, "הבני יששכר", שנפטר בדיוק לפני 170 שנה, ב"ח בטבת תר"א. לאמו איטה ולאביו פסח נולדו לפניו כמה ילדים שנפטרו בילדותם. הלכה איטה לדודה רבי אלימלך מליז'נסק (זה שספרו נועם-אלימלך משמש ליולדות לסגולה ללידה קלה) וביקשה עצה. הציע לה הדוד להעניק לילד את שמו שלו, שישמור עליו, ומכאן השם "אלימלך". באותו חבל ארץ (גליציה) לא נהוג היה להעניק שם של אדם חי, ועל כן הקדימו לשם אלימלך את השם צבי. ובאשר לשינוי שם המשפחה - הדבר מצוי מאד, כי כך הצליחו רבים להינצל מהשירות הצבאי, כי בן יחיד לא מגייסים, ואז פשוט כל בן לוקח לעצמו שם משפחה אחר.

מקום רבנותו העיקרי היה בדינוב. זמן מסוים כיהן כרב במונקאץ', אך שם עורר עליו את חמתם של בעלי המשקים והקצבים כשאסר לפטם אווזים בטענה של צער בעלי חיים. כיון שכך נאלץ לחזור לעירו דינוב.

בחיינו כתב את הספר "בני יששכר" בכתב ידו, ויש ממנו לפחות חמש מהדורות. הוא נדפס רק לאחר מותו, ובשל המהדורות השונות יש בו כמה וכמה חילופי נוסחאות. זהו ספר הדגל שלו, ועל שמו הוא נקרא "הבני יששכר", אולם מתחת ידו יצאו למעלה מ-20 ספרים. אמרו עליו שהוא ניחן בשני מוחות. ופעם אחת באה אשה אחת ושפכה לפניו את מר לבה, והוא יושב וממשיך לכתוב את חידושי תורתו. החלה האשה לבכות, "רבי! מדוע אינך שומע את בקשתי?" והוא ענה לה: "אני שומע היטב, ואם תרצי אספר לך בדיוק מה ביקשת ממני כאן, באותו מעמד, לפני עשר שנים."

ולמה נקרא הספר בשם "בני יששכר"? בכל חנוכה הרגיש ר' צבי אלימלך התרוממות רוח מיוחדת (הוא חיבר תפילה מיוחדת לאומרה קודם ההדלקה). פנה לרבו "החוזר מלובלין" ושאלו לסיבת הדבר, וזה ענה לו: "שורש נשמתך הוא מחברי הסנהדרין שהיו בזמן החשמונאים. הם, שקבעו את המועדות, היו משבט יששכר, ככתוב: ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים. הם

גם אלה שקבעו את חנוכה כחג לדורות, ולכן אך טבעי שתרגיש התרוממות הרוח בימים אלו."

הוא נפטר בגיל די צעיר (56), קודם הסתלקותו דיבר הרבה על ענייני העולם הבא, וכשהזכיר את דברי חז"ל "שפתותיו דובבות בקבר" הראה על שפתיו שלו. כמו כן עסק בפסוק "תקבר בשיבה טובה" שנאמר באברהם. לאחר שנפטר הבינו שרמו בדבריו על חודש פטירתו - תקבר בשיבה טובה - אותיות טבת.

התחלנו בענייני שמות, ונסיים בהם. כשחלה בנו ר' דוד הציע לו אביו להוסיף י' לשמו, לא דוד אלא דויד, כיון שבכך הוא מוסיף משהו משם ה' לשמו. הבן הבריא, ואף חיבר ספר ושמו: צמח דויד, עם י' כמובן.

"**כִּי כָבֵד פָּה וְכָבֵד לְשׁוֹן אֲנִי**" (ד,י). הר"ן מסביר בדרשותיו שבכוונה היה משה כבד פה כדי שאיש לא יחשוב שהוא קנה את בני ישראל בכוח הרטוריקה והדמגוגיה כנואם רב כשרון, אלא רק תוכן דבריו הוא שמשך את בני ישראל. הקשה על כך הרצ"א מדינוב: הרי בזהר כתוב שבמתן תורה נרפא גם משה מעילגותו, ומעתה ואילך היה מדבר ככל האדם. והחשד שמא רטוריקן היה להיכן ברח? והוא עונה על כך שמעת שהכירו בני ישראל את התורה, והבינו מנין שואב משה את תוכן דבריו, כבר לא יעלה איש על דעתו לומר שיש בדבריו רק כוח של דמגוגיה. ולכן אומר משה על מתן תורה: קול דְּבָרִים אֲתֵם שְׁמָעִים (דברים ד,יב) - קודם מתן תורה שמעתם רק דברים בלי קול, אבל בסיני כבר שמעתם צירוף של קול עם הדברים.

(אגרא דפרקא)

אזעקה לארון קודש

מערכת אזעקה המותאמת לשבת
למחזור פיתוח מכון צומת

לכירור פרטים ולתיאום התקנה
02-993-1442

הרב יוסף צבי רימון
רבה של אלון שבות דרום ור"מ ישיבת הר עציון

הלכה ממקורה

מן המקורות עד להלכה למעשה

העולם האמוני שבברכות השחר

בברכות השחר כלולות 18 ברכות (כך בגמרא, וכך ברמב"ם תפילה ז,ז). בכך כלולות כל הברכות שמוזכרות בגמ' כולל המפיל, א-לקי נשמה, על נטילת ידיים, טלית, תפילין. [אמנם, בגמרא לא מוזכרות כאן ברכות התורה (אלא בברכות יא,ב), ולא מוזכרות כלל ברכות: שלא עשני גוי, עבד, אישה. פוסקים אחרים נקטו גם כן 18 ברכות, והוציאו מהרשימה את המפיל, על נטילת ידיים, אשר יצר, א-לקי נשמה, טלית ותפילין, ועדיין יש שמונה עשרה ברכות, עם הברכות האחרות].

הגאונים הוסיפו את ברכת "הנותן ליעף כוח". בשם **האר"י** (שער הכולל א,ו,אות יא) מבואר שהוסיפו ברכה זו כנגד ברכת "ולמלשינים אל תהי תקווה" (שלכך צריך להרבות כוח. ומעין זאת בערוך השלחן, מו,ז). **ובשו"ע הרב** (מו,ו) ביאר שהגאונים תקנוה כי אחר התלמוד, ירדה תשישות לעולם.

בשו"ת הרשב"א (א,קצא) כתב יסוד חשוב בעניין ברכות השחר: בברכות השחר נתקנו על כך שבכל יום אנו נולדים מחדש. הברכות נתקנו על ההתחדשות המיוחדת שבאדם בכל יום (ולכן אין מברכים על דברים שאינם מתחדשים, כמו חוש הריח, שקיים גם בלילה). בכל יום אנו מברכים שוב על כך שהקב"ה השיב את נשמתנו, על מאור עיניים, על האפשרות לקום, ללכת, להתלבש ועוד.

בברכות השחר ישנה יחידה אחת הנאמרת ברצף - מ"אשר נתן לשכוי בינה" ועד "הנותן ליעף כוח" (ואולי גם הגומל

חסדים טובים לעמו ישראל). ביחידה זו ישנן שלוש קבוצות: **א.** ברכות על ההתחדשות הגופנית האישית של האדם. **ב.** שלוש ברכות שליליות ("שלא עשני וכו'") - ברכות הבדלה. **ג.** שתי ברכות גופניות, הנובעות מצד הרוחני שבישראל ("אזור ישראל בגבורה", "עוטר ישראל בתפארה").

מכאן והלאה, נסקור ברכות אלו על תוכנן והלכותיהן. נתחיל בברכות המשתייכות לקבוצה הראשונה - ההתחדשות הגופנית:

"אשר נתן לשכוי בינה"

בברכות ס,ב נאמר שכאשר שומע קול תרנגול מברך "אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה". **הטור** (מו) מבאר שהלב נקרא שכוי, והלב הוא המבין, אלא שכיוון שגם התרנגול מבין, ובלשון ערב קוראים לתרנגול "שכוי", לכן תיקנו נוסח זה. יכולת ההבחנה בין יום ובין לילה, הינה גם יכולת הבחנה בין אור לחושך, בין טוב ובין רע. לאדם ישנה יכולת הבחנה מיוחדת, ודבר זה בא לידי ביטוי בכל בוקר מחדש.

האם ניתן לברך ברכה זו כאשר לא שמעו תרנגול? כפי שראינו, בדבר זה נחלקו הראשונים, אולם להלכה אנו פוסקים שניתן לברך ברכה זו בכל מקרה (משנה-ברורה, מו ס"ק ב. אמנם לשיטתו - אם לא שמע קול תרנגול, יברך ברכה זו אחרי עלות השחר). ברכה זו יכול לברך גם **החרש**, כי עיקר הברכה היא על עצם ההבחנה (מגן-אברהם, מו ס"ק יד. והמשנ"ב כותב שיאמרנה רק אחרי עלות השחר).

הרב ישראל רחון
ראש מכון 'צומח'

נקודת מבט

לא להשכיר ולא להכריז

זה מכבר התרגש עלינו פולמוס בעקבות 'כרוז 300 (?) רבנים' שאין למכור ולהשכיר דירות ל'שאינים יהודים', והעובר על פסק הלכה יהא בנידוי, והוא בכלל מחטיאי הרבים ומחלל את השם. מדובר ביזמה של מאן דהו שאסף חתימות בעקבות קריאת כיוון מצד רבה של צפת, הרב שמואל אליהו שליט"א, המתמודד עם תופעת ריבוי הערבים הגודשים את מכללות צפת ותל חי (?) ואף משתכנים בעיר המקובלים.

ה'עליהם' לא בושש לבוא. תחילה מן ה'אורים' ('גזענות'), לאחר מכן מן האגף החרדי ("הרי הציונים-דתיים מוכרים אדמותיהם בשמיטה") ולבסוף גם מקרב רבנים דתיים-לאומיים לגוונים; מהם שהתנגדו מהותית, מהם שביקרו את 'העיתוי' ואת 'התליך' קבלת ההחלטות ואת 'העדר התבונה', כנהוג.

בשיפולי הפולמוס אצטרף גם אני לעדת אומרי **הן ולאן בנשימה אחת**; 'הן' הלכתי לתוכן הכרוז ו'לאן' רבני ההפצתו. ובניסוח על דרך השלילה ייאמר: **לא להשכיר ולא להכריז**. וכמה טעמים בפי.

הלכה ופוליטיקה

ראשית, אני נגד פוליטיזציה של ההלכה מכאן ואם מדובר באמת הלכתית מובהקת. בנקודה זו אני

מסכים עם אנשי חצרו של הרב אלישיב שליט"א שהתדוּבבו מפיו שמדובר ב'פסק' אשר בו הצד הפוליטי עיקר וההלכתי טפל (הניסוח שלי. לטעמי יותר מוצלח מן המקור!). רבנים אינם יוצאים בפסקי הלכה כרויים על חטאים ועוונות בכל פינות החיים - שבין אדם למקום, לחברו ולמדינתו. ומה נשתנה הנדל"ן לורים מנקודת מבט הלכתית נטו? פשיטא לכל בר-בי-רב שבדומה ל'כרוז סרבנות הפקודה לפינוי ישובים' גם נושא הדירות מכון **להבעת עמדה פוליטית ימנית** (שאני תומך בה. ראו להלן) **בפורמט של 'פסק הלכה'**.

ובכלל, למי מכון הכרוז ומיהם שומעים לקחם של הרבנים אשר אלמלא הפסק היו מוכרים ומשכירים חפשי, ועתה, מאימת החטא ההלכתי שהתפרסם - ימנעו? הרי אומר, ה'פסק' משמש טכניקה להבעת עמדה בשאלה ציבורית בעטיפה הלכתית, ולכן אני מתנגד. אינני זקוק לעדים על אמונותי ותורמותי להבעת עמדות תורניות בכל שאלות החיים והאקטואליה, וקירות בית מדרש 'תחומין' יוכיחו! אך 'כרוז פסק' ו'דעת תורה' הם בדרך כלל מירשם בומרנגי, המלמד כי רק מעטים מציינים להם והרוב מתפתלים, בשונה מפסקי הלכה מנומקים בהלכות שבת, צבא, רפואה או חברה בת זמננו.

ושלישית, כפי שנרמז בשלהי הפיסקא הקודמת, 'פסקי הלכה כרואים', ובמיוחד עצומות רחבות שנאספו ביד חרוצים,

מצמיחים ריאקציה וגורמים לעתים רבות לקואליציות-נגד מקיר לקיר, מהרב אלישיב ועד (להבדיל בין ישראל לעמים) לאחמד טיבי ומרעיו, דרך (להבדיל בין אור לחושך) פרופ' קרמניצר וכת דיליה.

ורביעית, אחזור על משנתי הסדורה באמתחתי משכבר השנים, בסוגיות לאומיות וציבוריות שונות; אם רוצים להלחם נגד המסחר בשבת, נגד הוולגאריות בפרסום מסחרי, נגד הקפאת בניה יהודית, נגד קליטת פליטי סודאן, בעד שחרור פולארד, בעד חסד וצדק חברתי וכד' - אסור להציג את ההלכה ב'פרונט'. ככל שזה מכאבי, זה אמיתי! אמירות הלכתיות מובלטות מרחיקות מתמיכה בנושא החיובי כשלעצמו אישי ציבור, רוח, אקדמיה ועמך שאינם מוכנים לחסות בצל רבנים ותחת כנפי ההלכה. וכתלי 'גוש אמונים', 'ההתנתקות' ופולארד יוכיחו! מסרים 'בשם הכיפה' מוטבעים בחותם 'דתי'.

"שמא יארע סכנה"

ומכאן ל'הן' ההלכתי ולצדקת הכרוז; רב שישאל אישית בנושא היתר מכירת/השכרת דירות לנכרים, או אשר בקרב שומעי לקחו עלה הנושא הלכה למעשה, יזדקק להפך בחומר הלכתי שטעימתו מוגשת להלן.

ההלכה הבסיסית בנדון קשורה לכל נכרי העולם, כולל עובד שגרירות זרה, דוקטורנט נכרי, צלם עתונות מהולנד, עובד בנין מרומניה ודומיהם. לענין מכירה התשובה פשוטה; איסור מן התורה "לא תחנם", וכפירוש חז"ל "לא תתן להם חניה בקרקע". האיסור הוא חברתי-תרבותי "פן יחטיאו", ונועד ליצור ריחוק בין ישראל לעמים. אכן, יש שצמצמו איסור זה לעובדי ע"ז בלבד, ולדידם יש לבדוק בציציות אמונותו של כל שוכר.

הלכה רלבנטית המותאמת לאויבינו המוסלמים היא "אין מוכרין להם (=לנכרים) בתים ושדות בא" ... ומשכירין להם בתים בא", **ובלבד שלא יעשו שכונה**, ואין שכונה פחותה משלשה". (רמב"ם ע"ז יג, ושי"ע יור"ד קנא). ופירש השי"ך: **"שמא יארע סכנה לישראלים ע"י כך"**. הלכה זו גולשת מן ההיבט החברתי-דתי להיבט הבטחוני. לדידי, ראוי היה להדגיש ב'כרוז הרבני יותר מאשר איסור "לא תחנם" הכוללי. אני הייתי מציע למחברי הכרוז לא לנופף בחטאים ובעוונות שבין המוכר/המשכיר לקב"ה ('חילול השם', 'לא תחנם', 'מחטיאי הרבים') אלא להצביע על **ההלכה בטחונית זו כמקור השראה**, פן "יעשו שכונה". הדגשה זו מנטרלת את ההיבט ה'גזעני', שהרי מדובר בנימוק בטחוני ולא בפן דתי (המרחיק חילוניים) או לאומני (המסבך אותנו בקרב אומות העולם).

(נכתב במוצ"ש ויחי)

סור-לי
מנוחה לשבת
תרצו מנאר - תרצו מוסתר
השימוש פשוט וקל
מדליקים לפני כניסת השבת ובמהלכה
ניתן לסובב מסכה להחשיך ברמות
שונות. עד לחושך מוחלט.
99 ש"ח
כולל דפי פשלות
02-9932111

ואוהב
אור על הגיור בישראל
מאת: הרב ישראל רחון
עמ' 336
• שיח צבורי • דיוני הלכה • פולמוס • נספחים
מבצע
לרגל
ההוצאה:
49 ש"ח